

İSTİHDAM PAKETİ ANAYASAL/SOSYAL EŞİTLİĞİ ZEDELEYİCİDİR

TBMM gündeminde bulunan ve kamuoyuna “İstihdam Paketi” olarak yayılan “İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”nda belirtilen “az insanla çok iş” yaklaşımı uyarınca “iş piyasasının esnekleştirilmesi”, “zorunlu istihdam yüklerinin hafifletilmesi” ve “işgücü maliyetlerinin düşürülmesi” hedeflenmektedir. Bu hedeflerin, hemen her vesileyle ve tasarıda da dile getirilen “işsizliğin önlenmesi, istihdamı artırıcı yatırımların çoğaltılması, yeni iş alanlarının yaratılması, aktif istihdam politikaları ve kayıt dışı istihdamın azaltılması” arzuları ile çeliştiği bilinçli kamuoyunca açıktır.

Söz konusu tasarı, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin Odamız ve TMMOB'nin açtığı davalar üzerine Danıştay'ın verdiği karara ters bir içerikle gündeme gelmiştir. Mevcut tasarıda da hazırlayıcısı olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanarak geçen yıldan bu yana ilgili tarafların görüşüne açılan “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Taslağı” Danıştay kararlarını devre dışı bırakan bir içerikle hazırlanmış ve taslak içindeki bazı can alıcı maddeler söz konusu yeni tasarıya monte edilmiştir.

Mevcut tasarı Yasa, Tüzük, Yönetmelik zincir ve/veya üçlemesini bozan bir tarzda; İş Güvenliği Mühendisi ve İş Yeri Hekimi istihdamını daraltıcı ve piyasaya açıcı; sanayi sektörlerinde temel iş sağlığı ve güvenliği önlem ve örgütlenmesinden yoksun çalışma koşulları ve esnek çalışmayı yaygınlaştırıcı; işveren yükümlülükleri ve istihdamı daraltıcı bir içerikle gündeme getirilmiş, çalışma yaşamındaki birçok sosyal hak ve sosyal istihdamı ortadan kaldıran bir içeriktedir ve değiştirilmesi gerekmektedir.

Asıl işveren–alt işveren ilişkisi ve taşeronlaşma: Yürürlükteki İş Yasasında “İşletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işler dışında asıl iş bölünerek alt işverenlere verilemez” hükmü yer almakta; ancak öngörülen değişiklik ile asıl işveren ve alt işveren

arasında “sözleşme yükümlülüğü” getirilerek taşeronlaşmayı pekiştirecek ve asıl işverenin birçok alanda sorumluluktan muaf olacağı bir düzenleme yapılmaktadır. Oysa asıl yapılması gereken, “asıl işin bölünerek alt işverene verilmemesi”ni pekiştirici ve bunun uygulanmasını sağlayacak düzenlemelerdir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Örgütlenmesinde değişiklik ve piyasalaştırma: Tasarıda İş Güvenliği Mühendisi, İş Yeri Hekimi, Sağlık Memuru ve Hemşireleri kapsayan “İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları”nın oluşumunu engelleyen bir durum da oluşturulmuş; “Kurul” kavramı “Birim”e dönüştürülerek “Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri”nin kurulması ve bu hizmetin dışarıdan alımı ile piyasalaştırılması amaçlanmıştır.

İş Güvenliği Mühendisliğinin kapsamı dar tutuluyor ve piyasalaştırılıyor: İş Yasasının iş sağlığı ve güvenliği alanındaki gereklilikleri karşılamadığı ve çıkarılan Yönetmelik maddelerinin yargı kararlarıyla iptal edilmesini dikkate alan değişiklikler yapılması gerekirken, İş Güvenliği Mühendisinin teknik elemanlarla ve mühendislik gibi bir meslek grubu olmayan “iş güvenliği uzmanlığı” ile eşdeğer tutulması yanlış tasarıda sürdürülmektedir.

İş sağlığı ve güvenliğiyle görevli mühendis istihdamının en az 50 işçinin çalıştırıldığı iş yerleri için öngörülmesi; işverenleri 50 işçi sınırına ulaşmama çabasına sokacak, iş sağlığı ve güvenliği önlemleri yanı sıra istihdamı da olumsuz yönde etkileyecektir. Oysa iş kazalarının % 60'tan fazlasının 50'den az işçi çalıştıran iş yerlerinde ve en yüksek iş kazası oranının toplam iş yeri sayısının % 98'ini oluşturan ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu, İş Yeri Hekimi, İş Güvenliği Mühendisi, İş Yeri Hemşiresi veya Sağlık Memuru bulundurma gibi zorunlulukların bulunmadığı KOBİ'lerde yaşanması konunun önemine işaret etmektedir.

Bu nedenle 50'nin altında işçi çalıştırılan iş yerleri için de "Ortak İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları"nın bir örgütlenme modeli olarak yasada yer alması gereklidir.

Tasarıda; işverenlerin bir personeli iş güvenliği uzmanı olarak görevlendirebilmelerine ya da bu hizmeti dışarıdan alabilmelerine de olanak tanınmaktadır. Bir görevi yürütmekte olan bir personelin, iş güvenliğiyle de görevlendirilmesi yanlış olduğu gibi dışarıdan hizmet alımı iş güvenliğinin piyasalaşmasına neden olacaktır. İşverenlerin işletme içindeki yükümlülüklerinin gevşetilmesi ve bu alanda taşeron hizmeti satın alınması, iş sağlığı ve güvenliğini bir rekabet ve maliyet konusu haline getirecektir.

İş Yeri Kurma İzni kaldırılıyor: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, işyerlerinin kurulma aşamasından çekilmesi, çalışma yaşamını ilgilendiren pek çok konunun değerlendirme dışı kalmasına neden olacak ve iş yerlerine ilişkin zaten yaygın olan denetimsizliği yasallaştıracaktır.

Zorunlu istihdam kaldırılıyor: Mevcut durumda özürsüz, eski hükümlü, terör mağduru olarak % 6 olan zorunlu çalıştırma oranı değiştirilerek, özel sektörde özürsüz çalıştırma zorunluluğu % 3'e, kamu sektörü için % 4'e düşürülmekte; terör mağduru çalıştırma zorunluluğu kamuya bırakılmakta; eski hükümlülerin istihdamı zorunluluk kapsamından çıkarılarak sosyal istihdam daraltılmaktadır.

İşsizlik Sigortası Fonu amaç dışı kullanılacak, 29 yaş üstü işsizlik teşvik edilecek: Tasarının en önemli yönlerinden biri, İşsizlik Sigortası Fonunun işverenlere kaynak aktarım fonuna dönüştürülmesi ve 18-29 yaş arasındakiler ile yaş şartı aranmaksızın kadınların sigorta primlerindeki işveren hisselerinin, belli koşullarda ve kademeli olarak İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacağını öngörülmesidir. Bu düzenleme istihdamı daraltıcı ve ülkedeki istihdam dengesini 29 yaş üstü çalışanların aleyhine bozacak, işten çıkarılmaları ve yerlerine daha ucuz maliyetli genç işçilerin alınmasını teşvik edecek niteliktedir.

Sigorta prim ödemelerinde işverenler kayırılıyor: Primlerde işveren hissesinin 5 puanlık kısmı, yani neredeyse 1/4'ünün Hazine'ce karşılanacağı öngörülmekte; işveren prim hissesi 19'dan 14'e düşürülmekteyken, işçinin payı 14,5 olarak kalmaktadır. Oysa Hükümetin, işçilerin de sigorta primlerini 5 puan yüklenmesi sosyal adalet ve eşitlik ilkesinin bir gereğidir.

İstihdam süreci özelleştirilerek yabancılara pazarlanıyor: İstihdam devletin asli görevlerinden çıkarılmakta; "özel istihdam bürosu" bir diğer tabirle "işçi pazarlama büroları" açmak için başvuru koşullarını düzenleyen mevcut madde hükümünden "Türk Vatandaşı ve" ibaresi çıkarılarak emek istihdamı yabancı yatırımcılara da açılmakta ve bir piyasa unsuru haline getirilmektedir.

İl İstihdam Kurullarında Meslek Örgütlerine yer verilmiyor: "İl istihdam kurulları ve görevleri"nde yapılan değişiklik; bu kurullarda üye olacaklar yeniden belirlenirken TMMOB, TTB vb. nitelikteki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yer verilmemektedir.

Kreş hizmetleri de piyasalaştırılıyor: Tasarıyla emzirme odaları veya kreş hizmetlerinin iş yeri bünyesinde kurulması yönündeki işveren yükümlülüğü esnetilerek dışarıdan alınabilmesine olanak tanınması, hizmeti piyasalaştırma yanında, suiistimale açık ve işverenin keyfiyetine bırakacaktır.

Sosyal haklarımızın tasfiyesi kabul edilemez. Kamusal ve özel alanda, eşitlikçi ve özgürlükçü düzenlemeler yapılmalıdır. Odamız siyasal iktidarların çalışanlar ve toplum aleyhine yürüttüğü politikalara karşı; sağlık ve sosyal güvenlik konuları ile birlikte işsizliğe ve yoksulluğa karşı gerçekleri ortaya koymaya ve mücadelesini büyüterek sürdürmeye kararlıdır.

**TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu**